

بخوانیم درباره گذر زمان و تغییر جالب مد در بعضی دوران‌ها

از رامن سوگلی ناصرالدین شاه تا کلیپس‌های دهه ۸۰

مد، اصطلاحی در زمینه هنر طراحی پوشاک است که تحت تأثیر اوضاع فرهنگی و اجتماعی جامعه در یک دوره زمانی مشخص انجام می‌پذیرد. موضوعی که در ایران اغلب منفعلانه با آن عمل شده و معمولاً محل شوخی و خنده هم بوده است. در این صفحه، از پیدایش مدگرایی در ایران حرف می‌زنیم و سپس با پرش از برهه‌ای از تاریخ، چشم‌اندازی به مدهایی که چند دهه اخیر در ایران رواج داشته‌اند، داریم. فراموش نکنید که این توضیحات، مربوط به آن دسته از افراد است که پیرو مد بوده‌اند و مردم هر جامعه همیشه در انتخاب پوشش، انتخاب‌های متنوع و متکثر دارند.

فاطمه پورابراهیم

نوجوانه

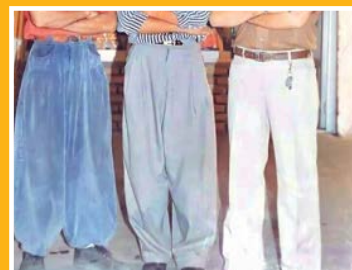
چی شد که مد، سوگلی شد؟

مرض مدگرایی، از دوره قاجار به جان ما ایرانی‌ها افتاد. از همان زمانی که دانشجویان ایرانی برای فتح قله‌های علم و دانش به اروپا می‌رفتند، از طرفی شاه و درباریانی که یک پای‌شان ایران بود و پای دیگرشان خارج، زرق و برق‌های دنیای غرب، چشم‌شان را گرفت و این‌گونه شد که کم‌کم اندرونی ناصرالدین شاه به مرکز مد ایران تبدیل شد؛ زن‌های شهری چشم‌شان بند سوگلی ناصرالدین شاه بود تا هر طور می‌پوشید و می‌آراست، بپوشند و بیارایند؛ شاید که به دلبری انیس‌الدوله شوند. او به قدری روی جامعه اطرافش تأثیر داشت که توانست آرایش‌های زمخت و سنگینی را که قبل‌تر باب بود را دور بیندازد و به جایش یک سبک ملایم اروپایی را در ایران رواج دهد. قهرمان میرزا عین‌السلطنه در کتاب خاطرات خود، طوری در مدح این مروج مد می‌نویسد که گویی کسی درمان سرطان را کشف کرده: «بیشتر تغییرات لباس حالیه زن‌ها به واسطه اختراع و تفکر حضرت قدسیه پیدا شده، خیلی حق به گردن مردها و زن‌ها دارد.» خود ناصرالدین خدا بیامرز هم کسی بود که شیفته لباس‌ها و پوشش‌های اروپایی بود. این مرد از هواداری برای مد غربی، یک تماشای نمایش باله را کم داشت که کشور روسیه زحمتش را کشید. ذوق ناصرالدین شاه برای شلوارهای تنگ و دامن‌های پفی و کوتاه همانا و تن کردن جوراب شلواری‌های سفید و دامن‌های چین‌دار زن‌های دربار نیز همانا. همان لباس‌هایی که در عکس‌های معروف زنان ناصرالدین شاه به تن‌شان است و دست به دست در فضای مجازی می‌چرخد.

خیابان‌های برره (دهه ۶۰)

پسرهایی با شلوارهای پاچه‌گشاد و کت‌های یقه‌خرگوش که یک عینک کائوچویی هم روی چشم‌های‌شان گذاشته‌اند و احساس می‌کنند مرزهای استایل را درنوردیده‌اند، نماد مد دهه ۶۰ است. دوره‌ای که خانم‌ها مانتوهای بلند به تن می‌کردند و روسری‌های کوچک ساده‌شان را زیر گلوگره می‌زدند و فکر می‌کردند هرچه اپل سرشانه پهن‌تر باشد، زیبا و فریبنده‌تر است. اپل‌هایی به مثابه لباس شیر فرهاد، در شب‌های برره، رفته‌رفته با شروع دوره دفاع مقدس، بساط مدگرایی جمع شد و دغدغه جنگ، مثل خوره به جان سؤال: «چی بپوشم؟» افتاد. ظاهر مردم ساده‌تر و پوشیده‌تر از قبل شد اما طولی نکشید که ماهواره و ویدئو، دوباره در بین مردم تشت مدگرایی را به زمین انداخت.

عروس چقدر قشنگه! (دهه ۷۰)

دهه ۷۰، باز هم مد و فشن جان تازه‌ای گرفت. شلوار جین به مغازه‌ها آمد که آن اوایل مردم در پوشیدن‌شان محتاط بودند و هرکس می‌خواست جسارتش را در لباس پوشیدن نشان دهد، سراغ این آیتم می‌رفت ولی خیلی زود چنان محبوب قلب‌ها شد که جوان‌ها شلوارهای پارچه‌ای را به کلی دور انداختند. تی‌شرت‌های طرح‌دار، پیراهن‌های ساده را کنار زدند. تی‌شرت‌هایی که طرح‌های عجیب غریب‌شان، دهان بزرگ‌ترها را به ناسزا باز می‌کرد و خون به دل‌شان! استایل مردم تحت تأثیر سریال‌های صداوسیما قرار گرفت. دخترهایی را تصور کنید که در تلویزیون سریال‌های در پناه تو و تهران ۱۱، آرایشگاه زیبا، همسران، خانه سبز، سلطان و شبان و به‌ویژه پدر سالار می‌بینند و مثل مشق شب، از بازیگرهای خوشتیپ الگو برمی‌دارند. در آن دوره، مانتوهای خفاشی رونق گرفت و از طرفی روسری‌های بزرگ طرح‌دار، به تقلید از هنرپیشه‌های سینما بر سر دخترها رفت. آقایان هم از قافله عقب نماندند و پیرایشگرهای مردانه، دیگر فقط وظیفه کوتاه کردن مو و ریش را نداشتند و کم‌کم پا در کفش‌های دیگر هم کردند. اواخر این دهه، آرایش صورت چنان ظاهری به خود گرفت که بی‌راه نیست اگر به عروس‌های دهه ۷۰، لقب مظلوم‌ترین عروس‌های تاریخ مد ایران را بدهیم.

ما خیلی خاص هستیم! (دهه ۸۰)

کلیپس، هرچه بزرگ‌تر، جذابیت بیشتر! این قانون مد دهه ۸۰ بود. تعداد دستبندهای مهره‌ای پشت ساعت هم همین قانون را داشت. دهه‌ای که در آن، انگار آدامس جویدن جزئی از استایل بود. مانتو و تی‌شرت‌ها و شلوارها روز به روز تنگ‌تر می‌شد. ابروی شکسته فیک پسرها و موهای فشن که با زحمت انواع ژل، هر دسته به سمتی ثابت نگه داشته شده بود، از معیارهای زیبایی حساب می‌شد. دهه ۸۰، دوره تیپ‌های عجیب بود. دوره‌ای که هر جوان ایرانی می‌خواهد تصویرش را از ذهنش پاک کند. طراحان لباس ایرانی، شروع کرده بودند به استفاده از طرح‌های بته‌جقه و نقوش اسلامی و خطوط نستعلیق و سعی می‌کردند مد ایرانی را بسازند که چندان استقبالی نشد و در دهه بعد دخترها با مانتوهای keep calm i'm queen جواب زحمات طراحان مد ایرانی را دادند، چرا که جوان ایرانی در آن دوره به بته‌جقه نیاز نداشت و طراحی لباسش نیازمند شناخت چالش‌های فرهنگی نسلش بود.

متن این ستون، سانسور شده است! (دهه ۹۰)

دهه ۹۰، دوران نوجوانی ما دهه هشتادی‌ها بود. در ضمیمه نوجوانه روزنامه جام جم هم پارتی ما دهه هشتادی‌ها قوی است و هرچه کردیم و هر چه پوشیدیم، به خودمان مربوط است و این بار قرار نیست به باد نقد گرفته شود. از کفش‌های قرمزی که یک زمان مد شده بود و بند کفش‌های بلندی که ۱۰ پیچ دور مچ پاها مان می‌خورد. از گردنبندهای جوکر تا تنوی‌های موقت و حنای هندی با آن طرح‌های عجیب و غریب‌شان. دستبندهای چرمی که همه یکی از آنها را داشتند و شلوار جین‌های زغالی. از کلاه کپ‌های «دی ماهی مغرور» و «مردادی جذاب» هم بگذریم. دهه ۹۰، آغاز مد شدن لباس‌های لانگ بود. چون برخلاف دهه‌های قبل، راحتی و زیبایی طبیعی زمینه‌فکری طراحان مد شده بود. لباس‌ها و مدی که هنوز رواج دارد و معلوم نیست دهه‌های آینده در موردشان چه خواهند گفت.